Evropski parlament
2024-2029

Odbor za proračunski nadzor

2024/2052(INI)

21.02.2025

OSNUTEK POROČILA

o nadzoru nad finančnimi dejavnostmi Evropske investicijske banke – letno poročilo za leto 2023
(2024/2052(INI))

Odbor za proračunski nadzor

Poročevalec: Ondřej Knotek

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o nadzoru nad finančnimi dejavnostmi Evropske investicijske banke – letno poročilo za leto 2023
(2024/2052(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju poročila o dejavnostih Evropske investicijske banke (EIB) za leto 2023 z dne 1. februarja 2024 z naslovom Načrt za trajnostno življenje in operativnega načrta EIB za obdobje 2023–2025 z dne 2. februarja 2023,

– ob upoštevanju poročila EIB o naložbah 2023/2024 z naslovom *Transforming for competitiveness* (Preobrazba zaradi konkurenčnosti), objavljenega 7. februarja 2024,

– ob upoštevanju vmesnega pregleda posojilne politike EIB na področju energije z dne 8. maja 2023,

– ob upoštevanju poročila EIB o izvajanju politike preglednosti skupine EIB za leto 2023, objavljenega 1. julija 2024,

– ob upoštevanju dokumenta EIB z dne 27. novembra 2023 z naslovom EIB *Group PATH Framework – Version 1.2 November 2023 – Supporting counterparties on their pathways to align with the Paris Agreement* (Okvir PATH skupine EIB – različica 1.2, november 2023 – Podpora nasprotnim strankam za uskladitev s Pariškim sporazumom),

– ob upoštevanju strateškega načrta EIB za obdobje 2024–2027 z dne 21. junija 2024 in strateškega načrta EIB Global z dne 29. novembra 2023,

– ob upoštevanju poročila skupine EIB o trajnostnosti za leto 2023, objavljenega 25. julija 2024,

– ob upoštevanju obvestila EIB z dne 6. februarja 2023 o pristopu k človekovim pravicam,

– ob upoštevanju poročila skupine EIB o pritožbenem mehanizmu za leto 2023, objavljenega 10. junija 2024,

– ob upoštevanju dokumenta EIB o raznolikosti, pravičnosti in vključevanju v skupini EIB z dne 14. oktobra 2024,

– ob upoštevanju letnih poročil revizijskega odbora EIB za leto 2023, objavljenih 23. septembra 2024,

– ob upoštevanju poročila EIB z naslovom EIB *Group activities in EU cohesion regions 2023* (Dejavnosti skupine EIB v kohezijskih regijah EU v letu 2023), objavljenega 15. julija 2024,

– ob upoštevanju poročila EIB z dne 19. oktobra 2023 z naslovom *EIB Investment Survey 2023 – European Union overview* (Raziskava EIB o naložbah za leto 2023 – pregled Evropske unije),

– ob upoštevanju poročila EIB z dne 26. junija 2024 z naslovom *EIB Group support for EU businesses: Evidence of impact in addressing market failures* (Podpora skupine EIB za podjetja EU: dokazi o učinkih pri odpravljanju nepravilnega delovanja trga),

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 5. marca 2024 z naslovom Nova strategija za evropsko obrambno industrijo: doseganje pripravljenosti EU z odzivno in odporno evropsko obrambno industrijo (JOIN(2024) 0010),

– ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 22/2024 z naslovom Dvojno financiranje iz proračuna EU,

– ob upoštevanju poročila skupine EIB z dne 29. decembra 2023 o razkritju obvladovanja tveganja – junij 2023,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za proračunski nadzor (A10-0000/2025),

A. ker je EIB glede na obseg najemanja in dajanja posojil največja multilateralna razvojna banka na svetu;

B. ker EIB kot multilateralno investicijsko banko v lasti držav članic EU upravljajo svet guvernerjev, svet direktorjev in upravni odbor, ima pa tudi svoje notranje mehanizme za odgovornost, upravljanje in revizijo;

C. ker EIB posluje na konkurenčnem trgu, hkrati pa je organ EU, od katerega se pričakuje, da bo spoštoval visoke standarde preglednosti in sodelovanja deležnikov;

D. ker ima EIB medsektorske cilje na področju podnebnih ukrepov in okoljske trajnostnosti, ekonomske in socialne kohezije ter konvergence, digitalnega prehoda in podpore prednostnim nalogam zunanjega delovanja EU po svetu, njeno financiranje pa je usklajeno s političnimi prednostnimi nalogami EU;

E. ker je EIB zadolžena tudi za to, da z najemanjem posojil pridobiva sredstva, ki so nujna za izvajanje politik EU;

F. ker je v strateškem načrtu Evropskega sveta za obdobje 2024–2029 predvideno, da se okrepi vloga skupine EIB kot katalizatorja obrambe in varnosti EU, ter poudarjeno, da je treba povečati konkurenčnost EU z znatnimi skupnimi naložbami ter mobilizacijo javnih in zasebnih sredstev;

G. ker je Draghijevo poročilo o prihodnosti evropske konkurenčnosti[1] vsebovalo številne predloge za nadaljnjo širitev vloge EIB pri financiranju politik EU in omogočanje EIB, da bi lahko prevzela več tveganja;

[1] Draghi, M., *The future of European competitiveness* (Prihodnost evropske konkurenčnosti), september 2024.

H. ker je nujno, da se odpravijo ovire za dostop do financiranja za mala in srednja podjetja (MSP) ter podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo; ker so javne posojilne in jamstvene sheme pomembno proticiklično politično orodje, zlasti med upadom gospodarske rasti, pa tudi za ublažitev strukturnega nedelovanja trga;

I. ker je EIB bistveni element evropskega finančnega ustroja za razvoj in največji multilateralni posojilodajalec v sosednjih regijah EU;

J. ker sta uspeh politik EU in učinkovitost njihovega izvajanja vse bolj odvisna od skupine EIB; ker je jasno, da bi morala biti intenzivnost in kakovost nadzora Parlamenta nad finančnimi dejavnostmi EIB skladna z intenzivnostjo sodelovanja med EIB in Komisijo, ki je postalo zelo pomembno;

K. ker poslovni model EIB zahteva najvišje standarde integritete, odgovornosti in preglednosti in ker je treba sprejeti in nenehno posodabljati ustrezne ukrepe za boj proti vsem oblikam goljufij, pranja denarja ter financiranja terorizma in organiziranega kriminala;

Finančne operacije in uspešnost

1. ugotavlja, da je EIB uspešna in učinkovita v mednarodnem okolju, ki ga oblikujejo globalni izzivi, povezani z geopolitičnimi razmerami, učinki podnebnih sprememb in drugimi okoliščinami, ki vplivajo na svetovno gospodarstvo;

2. ugotavlja, da je konsolidirani rezultat skupine EIB leta 2023 v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (MSRP) znašal 2,272 milijarde EUR v primerjavi z 2,327 milijarde EUR leta 2022 (medletno zmanjšanje za 2,4 %);

3. ugotavlja, da je skupni likvidnostni količnik EIB do konca leta 2023 ostal v okviru notranjih omejitev; poudarja, da je bonitetna ocena AAA s stabilnimi obeti za EIB potrebna za zagotovitev tržnih virov financiranja po preferenčnih obrestnih merah, zato jo je treba ohraniti; poudarja, da je za uspešni poslovni model EIB ključna visoka bonitetna ocena;

4. ugotavlja, da so skupna izplačila EIB v letu 2023 znašala 54,4 milijarde EUR (od tega 53,4 milijarde EUR iz lastnih virov), leta 2022 pa 54,3 milijarde EUR (od tega 53,3 milijarde EUR iz lastnih virov); ugotavlja, da bo na podlagi gospodarskega modela, ki sta ga skupaj razvila ekonomski oddelek EIB in Skupno raziskovalno središče Komisije, skupni obseg naložb, ki jih je podpisala skupina EIB v EU leta 2023, do leta 2027 ustvaril približno 1 460 000 novih delovnih mest v EU27, učinek na gospodarstvo EU pa bo enakovreden povečanju BDP za 1,03 odstotne točke;

Program InvestEU, poenostavitev večletnega finančnega okvira ter mehanizem za okrevanje in odpornost

5. pozdravlja, da je bil 13. decembra 2023 sprejet operativni načrt skupine EIB za obdobje 2024–2026, v katerem so povzete prednostne naloge in dejavnosti za uresničevanje strategije skupine EIB v naslednjih treh letih;

6. opozarja, da je bilo skupini EIB dodeljenih 75 % (19,6 milijarde EUR) proračunskega jamstva EU, zagotovljenega v skladu z uredbo o InvestEU[2]; poudarja, da je EIB v okviru programa InvestEU samo za leto 2023 odobrila 30 operacij v skupni vrednosti 9,1 milijarde EUR;

7. poudarja, da EIB v sedanjem večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 upravlja 87 mandatov, ki ji jih je podelila Komisija, oziroma približno 130, če se prištejejo še mandati v zvezi z deljenim upravljanjem, ki so ji jih dodelili lokalni upravni organi in države članice, ter ugotavlja, da EIB za te mandate pripravi najmanj 457 poročil na leto; poudarja, da sta za boljšo rabo sredstev potrebni debirokratizacija in poenostavitev;

8. poudarja, da EIB upravlja šest mandatov mehanizma za okrevanje in odpornost v skupni vrednosti 8,7 milijarde EUR v štirih državah članicah, ki so bili podpisani leta 2021 (Grčija in Italija), leta 2022 (Romunija) in leta 2024 (Španija); vendar se zaveda, da se z uvedbo instrumentov, ki temeljijo na „financiranju, ki ni povezano s stroški“, katerih obseg se je z mehanizmom za okrevanje in odpornost močno razširil, objektivno povečuje tveganje napak in slabega upravljanja, zlasti dvojnega financiranja; poziva Komisijo in EIB kot glavno partnerico in svetovalko, naj ne predložita novih predlogov, pri katerih bi se kot podlaga za oblikovanje mehanizmov financiranja uporabil mehanizem za okrevanje in odpornost, in sicer tudi v prihodnjem predlogu Komisije za večletni finančni okvir za obdobje po letu 2027; ponovno poudarja, da se zaradi poenostavitve, za katero si prizadeva EIB, ne bi smelo poslabšati upravljanje sredstev EU niti se ne bi smela zmanjšati možnost izvajanja nadzora za zagotovitev odgovornosti ustreznih subjektov, kot je določeno v pogodbah o EU;

Energetska varnost

9. ugotavlja, da EIB še naprej podpira zanesljivost oskrbe z električno energijo, kar se kaže predvsem v krepitvi električnih omrežij in čezmejne infrastrukture, zmanjševanju povpraševanja po energiji s projekti na področju energijske učinkovitosti in spodbujanju proizvodnje električne energije iz nizkoogljičnih virov; poudarja, da EIB podpira nove razsežnosti energetske varnosti, kot sta prilagajanje odjema in shranjevanje energije, ter spodbuja razvoj trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami, potrebnimi za energetski prehod;

10. ponovno poziva k boju proti energetski revščini in opozarja, da se zaradi energetske krize povečujejo inflacijski pritiski in neustrezna prehranska varnost ter zmanjšujejo proračuni gospodinjstev, zato poziva EIB, naj uporabi mehanizem za pravični prehod in sklad za modernizacijo, da bi podprla regije in prebivalce, ki jih je energetski prehod najbolj prizadel; se zaveda, da se številni sektorji spopadajo z vse večjimi izzivi zaradi skupnega učinka prilagajanja ciljem zelenega dogovora ter posledic energetske krize in rasti inflacije; poziva EIB, naj okrepi svoja prizadevanja za znižanje stroškov kapitala za čiste tehnologije;

[2] Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017 (UL L 107, 26.3.2021, str. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj).

11. ugotavlja, da je skupina EIB julija 2023 povišala cilje glede financiranja za obveznost, prevzeto oktobra 2022, s 30,0 milijarde EUR do leta 2027 na 45,0 milijarde EUR (REPowerEU+), da bi povečala svojo podporo energetski varnosti EU;

12. poudarja, da je EIB leta 2023 zagotovila približno 21,4 milijarde EUR finančnih sredstev za projekte, povezane z energijo, od tega približno 19,8 milijarde EUR v EU in 1,6 milijarde EUR zunaj EU;

13. meni, da lahko vodik in njegovi derivati, zlasti če so pridobljeni iz obnovljivih virov, pomagajo dosegati cilje EU glede razogljičenja in zmanjševati odvisnost od fosilnih goriv; poziva EIB, naj prevzame ključno vlogo pri mobilizaciji zasebnih naložb;

Obrambna in varnostna politika

14. poudarja, da je svet direktorjev EIB maja 2024 odobril akcijski načrt skupine EIB za varnost in obrambo, da bi okrepil podporo varnostni in obrambni industriji EU; poudarja, da EIB zagotavlja pomoč MSP in inovativnim zagonskim podjetjem v varnostnem in obrambnem sektorju na podlagi načela dvojne rabe, pri čemer ohranja merilo verodostojne civilne rabe, vendar opušča preverjanje prihodkov;

15. poudarja dodano vrednost inovativnih ukrepov, ki jih je EIB sprejela za pospešitev naložb v varnost in obrambo, ter točke „vse na enem mestu“, ki strankam in zunanjim deležnikom nudi enotno vstopno točko, kjer lahko dobijo strokovno pomoč za lažji dostop do podpore skupine EIB;

16. je seznanjen, da je EIB junija 2023 v okviru strateške pobude za evropsko varnost odobrila povečanje sredstev za naložbe v varnost v EU za obdobje od leta 2022 do leta 2027 s 6,0 milijarde EUR na 8,0 milijarde EUR, vključno z vesoljskim sektorjem in sektorjem kibernetske varnosti; spodbuja EIB, naj okrepi institucionalno partnerstvo z Agencijo EU za vesoljski program in drugimi partnerji, ki bi lahko bili ustrezni;

17. odobrava sodelovanje EIB z Evropsko obrambno agencijo in pozdravlja podpis posodobitve memoranduma o soglasju med organoma 3. oktobra 2024;

Socialna infrastruktura in stanovanja

18. poudarja, da so se cene za nakup in najem stanovanj v zadnjih letih močno zvišale, kar zmanjšuje cenovno dostopnost številnih metropolitanskih območij v EU in ogroža dostop do njih; pozdravlja vključitev podpore za socialno infrastrukturo v osem strateških prednostnih nalog skupine EIB za obdobje 2024–2027 in se strinja, da so naložbe v energijsko učinkovita, trajnostna in dostopna stanovanja, najsodobnejše zdravstvo in izobraževanje bistvene za povečanje produktivnosti ter da prispevajo k močnim in odpornim družbam;

19. meni, da bi moralo sodelovanje z lokalnimi organi, lokalnimi upravnimi organi in predstavniki civilne družbe spodbujati razvoj socialnih stanovanj; se zaveda, da je učinkovitost ukrepov EIB v stanovanjskem sektorju in sektorju socialne infrastrukture odvisna tudi od odprave političnih in regulativnih ovir;

Podpora MSP, podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo, zagonskim podjetjem in

podjetjem v razširitveni fazi, unija kapitalskih trgov in vloga Evropskega investicijskega sklada

20. poudarja, da so MSP, zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi ključna za gospodarstvo EU; opozarja, da se ta podjetja spopadajo z znatnimi izzivi pri dostopanju do financiranja, trgov in talentov, kar omejuje njihovo rast; meni, da sta rast in dinamika podjetij ključni gonilni sili inovacij, konkurenčnosti in produktivnosti; spodbuja skupino EIB, naj ta vprašanja še naprej rešuje s prilagojenimi programi financiranja, mehanizmi delitve tveganja in finančnimi instrumenti za podjetja;

21. je prepričan, da bo močnejša unija kapitalskih trgov spodbudila delovanje trgov listinjenja in tveganega kapitala, kar bo omogočilo povečanje naložb v realno gospodarstvo, in da bi moralo biti financiranje evropskih podjetij v razširitveni fazi z evropskim kapitalom prednostna naloga, kot se kaže v pobudi za evropske tehnološke prvake, ki se je začela izvajati februarja 2023 za financiranje obetavnih evropskih tehnoloških podjetij; ugotavlja, da pobudo za evropske tehnološke prvake dopolnjuje pobuda za evropska podjetja v razširitveni fazi, katerem namen je ponuditi ključna finančna sredstva evropskim visokotehnološkim podjetjem v pozni fazi razvoja;

22. priznava poslanstvo Evropskega investicijskega sklada (EIF), da podpira dostop do financiranja za evropska mikro-, mala in srednja podjetja; meni, da bi bilo treba razširiti dejavnosti EIF za razvoj evropskega ekosistema tveganega kapitala;

23. izreka pohvalo za podporo, ki jo je skupina EIB samo v letu 2023 zagotovila približno 400 000 MSP in podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo in je obsegala 31,1 milijarde EUR finančnih sredstev, vključno s posojili in jamstvi za podjetja (od tega je EIF namenil 14,9 milijarde EUR), s čimer je bilo mobiliziranih več kot 134 milijard EUR, ter ugotavlja, da je v ta namen sodelovala s skoraj 300 partnerskimi institucijami po vsej Evropi;

24. opozarja, da se je izvajanje Evropskega jamstvenega sklada zaključilo leta 2023 in da so njegova izplačila za pomoč MSP pri okrevanju po negativnih posledicah pandemije dosegla približno 200 000 MSP po vsej EU; opozarja na pomisleke, izražene v prejšnjih resolucijah, glede preglednosti postopkov odločanja in informacij o končnih prejemnikih;

25. ugotavlja, da ukrepi EIF na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma vključujejo ocenjevanje tveganj, povezanih s produkti in transakcijami, izvajanje skrbnega pregleda nasprotne stranke, preverjanje lastniške strukture in ključnih oseb glede sankcij in negativnega poročanja v medijih, uvedbo obveznega usposabljanja za vse osebje ter sklenitev sporazuma z luksemburško finančnoobveščevalno enoto o spremljanju odkritih sumljivih transakcij in poročanju o njih;

Ključna področja politike: kohezija, podnebni ukrepi in okoljska trajnostnost ter digitalizacija

26. ceni, da se je EIB v svoji kohezijski usmeritvi za obdobje 2021–2027 zavezala, da bo med letoma 2022 in 2024 vsaj 40 % svojega celotnega financiranja v EU namenila projektom v kohezijskih regijah, in da je leta 2023 to financiranje obsegalo 42 % vseh

posojil EU (v primerjavi s 40 % leta 2022); poudarja, da se je delež financiranja EIB, namenjen manj razvitim regijam, povečal s 24 % leta 2022 na 26 % leta 2023, in sicer za 17,2 milijarde EUR, kar je precej nad ciljno vrednostjo 21 %, določeno v kohezijski usmeritvi EIB za leto 2023; ponovno poziva EIB, naj še naprej spremlja in analizira pomanjkljivosti, ki nekaterim regijam ali državam preprečujejo, da bi v celoti izkoristile finančno podporo in pomoč EIB;

27. ugotavlja, da je svetovalna služba EIB v zadnjih 15 letih podprla več kot 1000 projektov v kohezijskih regijah; meni, da bi se bilo treba bolj osredotočiti na navezovanje stikov z manj razvitimi regijami in regijami v prehodu ter na dejavno spodbujanje možnosti financiranja v teh regijah;

28. ugotavlja, da je EIB v kohezijskih regijah sprejela številne ukrepe v podporo zdravstvenemu sektorju, vključno z mehanizmom HERA Invest, tj. jamstvom v višini 100 milijonov EUR, ustanovljenim v partnerstvu s Komisijo za podporo naložbam v napredne raziskave in razvoj; poziva EIB, naj spodbuja ciljno usmerjene naložbe v ključne sistemske dejavnike kohezijskih regij, kot so dostop do zdravstvenega varstva in izobraževanja, socialna in cenovno dostopna stanovanja, digitalna povezljivost ter lokalno financiranje mest in regij, in sicer z neposrednimi posojili (kot je okvirno posojilo za mesta) ali s finančnimi instrumenti, ter naj izkoristi sinergijo med nepovratnimi sredstvi EU in posojili EIB za ohranjanje čezmejne železniške povezljivosti, ki je ključna za boljše vključevanje na enotni trg EU;

29. poudarja, da je EIB samo v letu 2023 odobrila 41,8 milijarde EUR za financiranje podnebnih ukrepov in 25,1 milijarde EUR za financiranje okoljske trajnostnosti (35,1 milijarde EUR oziroma 15,9 milijarde EUR v letu 2022); ugotavlja, da so finančna sredstva EIB, namenjena prilagajanju podnebnim spremembam, leta 2023 skupaj znašala 2,7 milijarde EUR, kar pomeni 6,4 % vseh njenih podnebnih ukrepov (v primerjavi z 1,9 milijarde EUR ali 5,4 % v letu 2022); poudarja, da je bilo v letu 2023 financiranju podnebnih ukrepov in okoljske trajnostnosti v celoti namenjenih 60 % financiranja EIB;

30. pozdravlja, da je EIB uvrstila kmetijstvo in biogospodarstvo med svoje ključne prednostne naloge; ponovno poudarja, da se kmetijski sektor spopada z vse večjimi izzivi in da se morajo kmetje v EU prilagajati ciljem evropskega zelenega dogovora, spoprijemati z motnjami zaradi posledic energetske krize in prilagajati naraščajoči inflaciji; poziva skupino EIB, naj se intenzivneje vključi v kmetijski sektor;

31. ceni, da je EIB ena ključnih podpornic digitalizacije v EU; poziva EIB, naj okrepi podporo digitalnim omrežjem in spodbuja avtonomijo EU na področju ključnih tehnologij;

32. ugotavlja, da ima sektor kibernetske varnosti ključno vlogo pri varovanju podjetij in vlad pred vse naprednejšimi digitalnimi grožnjami; pozdravlja povečanje naložb v varnost s 6 na 8 milijard EUR, ki se financirajo prek strateške pobude za evropsko varnost za spopadanje z varnostnimi izzivi, vključno z industrijo novega vesolja;

Dejavnosti EIB zunaj EU

33. poudarja, da je EIB Global v drugem letu svojega obstoja zagotovil financiranje v višini 8,4 milijarde EUR (v primerjavi z 9,1 milijarde EUR leta 2022); ugotavlja, da je financiranje EIB Global omejeno na 50 % skupnih stroškov projekta, zato se pogosto pojavlja sofinanciranje naložb z razvojnimi finančnimi institucijami in multilateralnimi razvojnimi bankami; poziva EIB in Komisijo, naj vlagata v notranjo revizijo in neodvisne nadzorne funkcije, da se zagotovita celovitost in zanesljivost operacij, v katerih sodelujejo partnerji zunaj EU;

34. poudarja, da morajo vsi posegi EIB v Ukrajini temeljiti na prednostnih nalogah za obnovo ter biti v celoti usklajeni s prednostnimi nalogami in metodami, določenimi v načrtu za Ukrajino; ugotavlja, da EIB še naprej krepi svoja prizadevanja za preprečevanje, odvračanje in preiskovanje goljufij in korupcije v zvezi s projekti skupine EIB, ki se izvajajo v Ukrajini; ponavlja svoj poziv, da morajo za finančno pomoč Ukrajini veljati strogi pogoji, Ukrajina pa mora omogočiti jasen nadzor s pomočjo političnih klavzul, vključno s pravicami do obiskov ter dostopom do informacij in prostorov;

35. meni, da bo večja vloga EIB zagotovila dodano vrednost tako za obnovo Ukrajine in širitveni proces kot tudi za prihodnja partnerstva v okviru agende EU Global Gateway in sosedske politike ter v podporo ciljem trajnostnega razvoja; spodbuja Komisijo, naj čim bolj okrepi sodelovanje z EIB, da se izkoristi strateška avtonomija EU, zlasti na področju energije in surovin;

36. poudarja, da je EIB za podporo Ukrajini od začetka konflikta z Rusijo leta 2014 vzpostavila portfelj posojil v vrednosti več kot 7 milijard EUR; poudarja, da je izpostavljenost EIB (črpana in še nečrpana) 31. decembra 2023 znašala 5,750 milijarde EUR in je bila večinoma krita z jamstvi EU v okviru mandata za zunanja posojila;

37. je seznanjen s številnimi ukrepi, ki so bili izvedeni v Moldaviji za ublažitev posledic gospodarske recesije in energetske krize ter za podporo državi na poti k članstvu v EU, ter na Zahodnem Balkanu, kjer je EIB Global do leta 2023 vložil 1,2 milijarde EUR ter dodatnih 700 milijonov EUR za povečanje varnosti v cestnem prometu in izboljšanje železniških omrežij; pozdravlja sprejetje instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan v letu 2024;

Struktura odgovornosti v EIB

38. opozarja, da notranji nadzor v EIB vodi generalni inšpektorat, sestavljen iz treh oddelkov, povezanih z odgovornostjo, in sicer ocenjevanje dejavnosti, pritožbeni mehanizem in preiskave goljufij, ki imajo dopolnjujoče se vloge in prispevajo k doslednemu obravnavanju primerov suma in pritožb;

39. ugotavlja, da je mehanizem EIB za pritožbe (EIB-CM) leta 2023 obravnaval skupaj 104 primere (leta 2022 pa 97); ugotavlja, da je bilo leta 2023 prejetih 60 novih pritožb (leta 2022 pa 54), od katerih je bilo 44 dopustnih, 29 pa se jih je nanašalo na projekte, ki jih je financirala EIB, od katerih se jih je 27 nahajalo zunaj Evrope;

40. ugotavlja, da je odbor EIB za pritožbe na javna naročila neodvisni odbor EIB, ki obravnava pritožbe v zvezi s postopki javnih naročil za projekte, ki jih financira EIB zunaj EU;

41. pozdravlja prizadevanja preiskovalnega oddelka (IG/IN) za sodelovanje in usklajevanje prizadevanj z drugimi elementi strukture EU za boj proti goljufijam, zlasti z Evropskim uradom za boj proti goljufijam in Evropskim javnim tožilstvom, ki sta leta 2023 prejela 37 % prijav za preiskavo (27 primerov od 74);

42. ugotavlja, da preiskovalni oddelek izvaja proaktivne dejavnosti za odkrivanje goljufij s pomočjo orodja za oceno tveganja na področju goljufij in integritete ter robota za odkrivanje tveganja korupcije pri javnem naročanju ter da so bili v letu 2023 v 24 pregledih opredeljeni cilji za tri celovite in podrobne proaktivne preglede integritete;

43. obžaluje, da kljub večkratnim pozivom Parlamenta letno poročilo preiskovalnega oddelka ne vsebuje ustreznih informacij o finančni vrednosti primerov, ki jih obravnava, o prizadetih skladih ali mandatih, vrstah zadevnih projektov, sprejetih blažitvenih ukrepih, vlogi služb EIB in posrednikov ali partnerjev v teh primerih, niti o zadevnih državah članicah; ponovno poziva preiskovalni oddelek, naj ponudi več kot zgolj opis nekaj študij primerov, da bi zagotovil dragocen vpogled v obseg varstva finančnih interesov;

44. se zaveda, da politika EIB o izključitvi predvideva avtonomni postopek izključitve, ki glede standardov odločanja, rezultatov in pravnih sredstev ni popolnoma enakovreden sistemu Komisije za zgodnje odkrivanje in izključitev; ponovno poziva Komisijo, naj ugotovi morebitne vrzeli in predlaga rešitve, vključno s hitrim postopkom za izvrševanje odločitev EIB o izključitvi prek sistema za zgodnje odkrivanje in izključitev; ugotavlja, da je bilo leta 2023 v postopku izključitve na podlagi ugotovitev preiskovalnega oddelka pet podjetij izključenih iz sodelovanja pri vseh dejavnostih, ki jih financira EIB, za obdobje petih let;

45. pozdravlja odobritev okvira politike notranje kontrole skupine EIB v letu 2023; spodbuja banko, naj ukrepa v skladu s pripombami revizijskega odbora, da bi se morala notranja revizija in okvir notranje kontrole razviti tako, da bi postala funkciji skupine;

46. ugotavlja, da je neodvisni zunanji revizor EIB tretja stopnja zaščite; poudarja, da redno kroženje revizorjev in nalog omogoča nove perspektive, zato meni, da bi bilo treba zunanjega revizorja EIB redno menjavati, vendar je bil njegov mandat podaljšan do leta 2027 in je revizor skupine EIB že od leta 2009;

47. ceni, da so okvir za upravljanje tveganj skupine EIB in polletna poročila skupine EIB o razkritju obvladovanja tveganja učinkoviti ter usklajeni z zahtevami in tehničnimi standardi Evropskega bančnega organa;

48. razume, da so institucije EU v skladu z razvijajočimi se potrebami EU leta 2024 odobrile spremembo statuta, ki jo je predlagal svet guvernerjev EIB, tako da so spremenile zakonsko omejitev stopnje finančnega vzvoda[3] in jo zvišale z 250 % na 290 %, da bi EIB omogočile večje naložbe brez povečanja lastniškega kapitala;

[3] Stopnja finančnega vzvoda pomeni, koliko EIB lahko posodi glede na svoja lastna sredstva.

49. meni, da spremenjena stopnja finančnega vzvoda omogoča večje prevzemanje tveganja; priznava, da so naložbe v energijo iz obnovljivih virov in trajnostno infrastrukturo ter naložbe v inovativne tehnologije bistvene za konkurenčnost EU, vendar so pogosto povezane z večjim tveganjem zaradi negotove donosnosti; opozarja, da lahko večje prevzemanje tveganja poveča nestanovitnost donosnosti EIB, vendar ugotavlja, da ima EIB kapitalske rezerve (rezerve v višini več kot 56 milijard EUR leta 2023 v primerjavi s 36 milijardami EUR leta 2014), ki ji omogočajo širitev lastnih tveganih dejavnosti;

50. je zaskrbljen zaradi položaja podjetja Northvolt AB, proizvajalca baterij, katerega dejavnosti so veljale za ključne v procesu zelenega prehoda; ugotavlja, da je podjetje Northvolt v okviru dolžniškega financiranja, pridobljenega za širitev gigatovarne, prejelo znaten sveženj posojil EIB v višini nekaj več kot 942,6 milijona EUR;

51. poudarja, da je bilo pričakovano, da se bo s širitvijo gigatovarne, ki je bila strateškega pomena za globalno konkurenčnost, povečala letna proizvodna zmogljivost za proizvodnjo baterij; meni, da je bil poseg EIB v tej transakciji skladen z njenim poslanstvom in s strategijami EU v tem sektorju;

52. poziva Komisijo, naj začne notranji pregled, da preveri razloge in ozadje neuspeha tega vodilnega projekta ter se iz te izkušnje nekaj nauči, da se preprečijo podobni primeri ali omogoči njihovo zgodnje odkrivanje;

53. meni, da je največja dodana vrednost podpore EU spodbujanje bolj tveganih naložb v inovativna podjetja, povečevanje obsega strateških podjetij EU in omogočanje dolgoročnih projektov prehoda, ki jih zasebni sektor ne more financirati; meni, da bi se moral program InvestEU za učinkovito uresničevanje ciljev na področju inovacij in konkurenčnosti osredotočiti na financiranje bolj tveganih in obsežnejših naložb ter da bi morala skupina EIB prevzeti več večjih in bolj tveganjih projektov, pri čemer bi morala kombinirati uporabo sredstev InvestEU, usmerjenih v prevzemanje tveganja, z enakovredno usmeritvijo pri uporabi lastnih finančnih sredstev skupine EIB;

54. se zaveda, da so člani upravnega odbora EIB pogosto javni uslužbenci v svojih matičnih državah, preden začnejo svoj mandat pri EIB, ki običajno traja dve do šest let, in da so zato upravičeni do možnosti poklicnega razvoja pod določenimi pogoji v obdobju mirovanja (ki je bilo podaljšano na 24 mesecev po koncu njihovega mandata pri EIB); ugotavlja, da morajo člani upravnega odbora obvestiti odbor za etiko in skladnost ter čim prej pridobiti soglasje za vsa pogajanja v zvezi z morebitno zaposlitvijo;

55. opozarja na večkratne pozive Parlamenta, naj se okrepi mehanizem za preprečevanje navzkrižja interesov v EIB in izboljša obravnavanje takih primerov ter bolje opredelijo pogoji, pod katerimi lahko podpredsedniki EIB sodelujejo pri odločanju o poslih v svojih državah izvora, ter vztraja, da je treba te zadeve obravnavati v prihodnji reviziji kodeksa ravnanja upravnega odbora;

56. opozarja, da je Evropski varuh človekovih pravic z odločbo z dne 31. oktobra 2023 v zadevi 611/2022/KR ugotovil, da je nekdanji podpredsednik sodeloval pri odobritvi finančnih sporazumov med EIB in nacionalno spodbujevalno banko[4] v državi izvora v tednih pred imenovanjem za glavnega izvršilnega direktorja te nacionalne

[4] nacionalne spodbujevalne banke so finančni posredniki med EIB in malimi projekti, upravičenimi do naložb EIB.

spodbujevalne banke, čeprav mu je odgovorna oseba EIB za varovanje zakonitosti poslovanja svetovala, naj se med postopkom svojega imenovanja izogiba kakršnemu koli poslovanju s to banko; razume, da je ta primer nastal še pred začetkom veljavnosti sedanjega kodeksa ravnanja upravnega odbora, ki zdaj vključuje posebne določbe o morebitni zaposlitvi članov upravnega odbora;

57. ugotavlja, da so blažitveni ukrepi, kot sta omejevanje in obdobje mirovanja, najpogostejše previdnostne klavzule, ki se uporabljajo pri obravnavi primerov izmeničnega zaposlovanja v javnem in zasebnem sektorju, ter razume, da člani upravnega odbora izvajajo in upoštevajo take ukrepe, vključno s tistimi, o katerih so nedavno poročali mediji;

Nadzor, preglednost in spremljanje

58. obžaluje, da Evropsko računsko sodišče še vedno nima polnega dostopa do vseh podatkov o dejavnostih EIB; meni, da bi moralo Evropsko računsko sodišče imeti pravico do dostopa do vseh informacij, potrebnih za celovito in izčrpno oceno vseh dejavnosti EIB, ki so namenjene izvajanju katere koli politike EU; poziva Evropsko računsko sodišče, naj po svojih najboljših močeh v celoti preveri vse dejavnosti, ki v kakršni koli meri vključujejo proračun EU;

59. ugotavlja, da je za glavne zadevne revizijske naloge zadolžen revizijski odbor EIB, ki je popolnoma neodvisen organ; meni, da bi sodelovanje usposobljenih zunanjih predstavnikov pri določenih nalogah revizijskega odbora lahko okrepilo objektivnost njegovih analiz;

60. ugotavlja, da si politika preglednosti EIB prizadeva doseči ravnotežje med načelom odprtosti in potrebo po varovanju občutljivih informacij; ugotavlja, da je v politiki navedeno, katere informacije je treba proaktivno objaviti in kdaj – na primer, da je treba povzetke projektov objaviti vsaj tri tedne pred odobritvijo financiranja projekta v svetu direktorjev EIB – ter da so določena ustrezna odstopanja;

61. ugotavlja, da je svet direktorjev EIB leta 2023 odobril 449 projektov in da so bili objavljeni skoraj vsi (94 %) povzetki projektov, v večini primerov (57 %) pred odobritvijo; ugotavlja, da so vse dejavnosti EIB, izvedene prek finančnih posrednikov, objavljene na spletnem mestu EIB in da EIB na zahtevo zagotovi podrobne podatke;

62. opozarja, da so v skladu z domnevo v korist razkritju vsi dokumenti EIB dostopni vsem; poudarja, da je treba vse prosilce vnaprej obvestiti, da bo javnosti omogočen najširši možni dostop do dokumentov in da morajo razlogi za zavrnitev temeljiti izključno na izjemah;

63. ponovno poudarja, da bi sprejetje memoranduma o sodelovanju okrepilo bolj strukturiran dialog med Parlamentom in EIB; v zvezi s tem izreka pohvalo sodelovanju EIB s Parlamentom pri pripravi te resolucije, ki še nikoli ni bilo tako dobro, in ugotavlja, da je to konkreten izraz odprtosti in preglednosti;

Nadaljnje ukrepanje na podlagi priporočil Parlamenta

64. poziva EIB, naj še naprej poroča o stanju prejšnjih priporočil Parlamenta, zlasti glede doseženih rezultatov in učinka ukrepov, sprejetih za izvajanje njenih prednostnih nalog in politik EU, ter o ukrepih, sprejetih za okrepitev boja proti navzkrižju interesov, goljufijam, korupciji in drugim možnim oblikam kršitev;

°

° °

65. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji, Svet in svet direktorjev EIB pa poziva, naj razpravljata o stališčih, ki jih je v njej predstavil Parlament.